

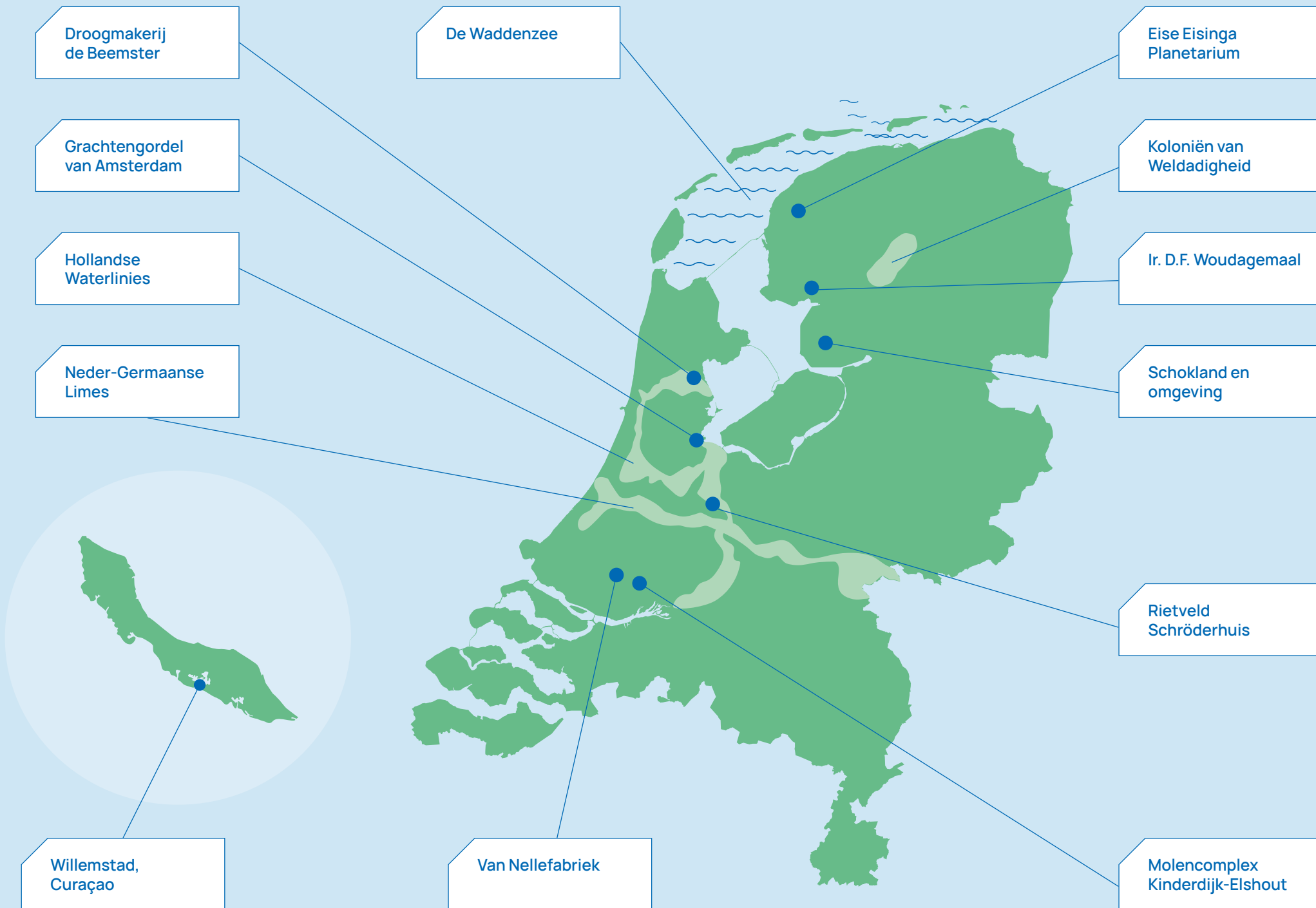
Activiteitenverslag 2024

Februari 2025

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Kerncijfers 2024	6
Collectieve belangenbehartiging en samenwerking	7
Doelen	7
Resultaten	7
Bewustwording en educatie	9
Doelen	9
Resultaten	9
Promotie en toegankelijkheid	16
Doelen	16
Resultaten	16
Organisatie en overleg	27
Bestuur	27
Programmabureau	27
Overleg	27
Duurzaamheid SDG's	28
Factsheet UNESCO Werelderfgoed	30
Colofon	34

UNESCO Werelderfgoed,

Het zijn de meest bijzondere en betekenisvolle gebouwen en (natuur)gebieden van de wereld. Ze zorgen in al hun diversiteit voor indrukwekkende verhalen, die jong en oud raken. Daarom wil UNESCO dit erfgoed behouden en doorgeven aan volgende generaties. Zo blijft het Werelderfgoed springlevend en leren mensen wereldwijd elkaars cultuur en natuur waarderen. Dat prikkelt de nieuwsgierigheid en draagt bij aan respect voor elkaar.

Inleiding

In 2024 heeft Stichting Werelderfgoed Nederland bijgedragen aan het versterken van de bewustwording en betrokkenheid rondom het UNESCO Werelderfgoed. Als coördinator en verbinder speelde de stichting een cruciale rol in het ondersteunen van het Werelderfgoed in ons Koninkrijk, het ontwikkelen van educatieve initiatieven en het organiseren van publieksevenementen.

De Klokhuis Werelderfgoeddag, georganiseerd in samenwerking met de NTR, was hét hoogtepunt van het jaar. Dit evenement bracht meer dan vijfduizend kinderen en hun families dichterbij het Werelderfgoed door middel van virtual reality, knutselactiviteiten, proeverijen en inspirerende verhalen. De nieuwe Klokhuisaflevering over het Eise Eisinga Planetarium ging bovendien feestelijk in première.

Verskillende generaties maakten kennis of gingen actief aan de slag met het thema Werelderfgoed. De stichting versterkte ook haar educatieve initiatieven, zoals lespakketten en interactieve tools, om jongeren bewust te maken van het unieke en onvervangbare Werelderfgoed. Zo kunnen nu ook kleuters leren over Werelderfgoed, dankzij de ontwikkeling van nieuw educatiemateriaal. Studenten van NHL Stenden

onderzochten hedendaagse maatschappelijke vraagstukken in relatie tot Werelderfgoed, zoals inclusiviteit, toegankelijkheid en meerstemmigheid, en deelden deze resultaten met de Werelderfgoederen.

Ook in 2024 heeft UNESCO Werelderfgoed de diversiteit aan cultuur en natuur laten zien en daarmee dialoog gestimuleerd. Samen leerden we elkaars culturen en natuur kennen en waarderen. In een jaar waarin de maatschappelijke situatie daar meer dan ooit om vraagt. Dit verslag geeft een overzicht van de activiteiten die Stichting Werelderfgoed Nederland in 2024 heeft ondernomen. Met de activiteiten rondom het unieke en onvervangbare UNESCO Werelderfgoed willen we aan dit doel bijdragen.

Kerncijfers 2024

13x

UNESCO Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden

- Molencomplex Kinderdijk-Elshout
- Van Nellefabriek
- Rietveld Schröderhuis
- De Waddenzee
- Willemstad, Curaçao
- Schokland en omgeving
- Droogmakerij de Beemster
- Hollandse Waterlinies
- Grachtengordel van Amsterdam
- Ir. D.F. Woudagemaal
- Neder-Germaanse Limes
- Koloniën van Weldadigheid
- Eise Eisinga Planetarium

1223x

UNESCO Werelderfgoed wereldwijd

>125 vragen

telefonisch of per mail, bij het loket voor het brede publiek

Social media

	2024	2023	2022	2021
Linkedin	1069	846	555	340
Facebook	1089	1080	1089	912
Instagram	1719	1598	1537	1399
Bluesky	167	-	-	-
Twitter / X	-	1410	1448	1391

Op sociale media zien we dat de groei doorzet in het aantal betrokken volgers op LinkedIn en Instagram. Het aantal volgers op Facebook daalt. Stichting Werelderfgoed Nederland is in 2024 gestopt met communicatie via Twitter / X. In plaats daarvan maakt de stichting nu gebruik van het open platform Bluesky.

>3000 vrijwilligers

>29.000 nieuwe websitebezoekers

20 samenwerkingen

- Rijkdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Nederlandse Unesco Commissie
- UNESCO Jongerencommissie
- NBTC (Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen)
- NHL Stenden
- NTR Het Klokhuis
- European Network of World Heritage Associations
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- ANWB
- Boom
- National Geographic
- Canon van Nederland
- Ars Scribendi Uitgeverij
- Monumentaal
- Nederland Monumentenland
- Koninklijke Nederlandse Munt
- Uitgeverij Rubinstein
- Uitgeverij van Op weg naar de Provincie
- Hartstichting
- Sarike van Slooten, PhD
- Vlaams Agentschap Onroerend Goed

1.396.564x verschenen in de Google zoekresultaten

Collectieve belangenbehartiging en samenwerking

Doelen

- Organiseren van twee kennisuitwisselingsbijeenkomsten per jaar;
- Het jaarlijks organiseren van een strategiebijeenkomst;
- Het jaarlijks organiseren van een bijeenkomst capacity building;
- Het deelnemen aan landelijke bijeenkomsten over relevante thema's.

Resultaten

Kennisuitwisseling met het NBTC

NBTC, het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen, ontving het programmateam van Stichting Werelderfgoed Nederland. Waardevolle metingen, zoals bezoekersaantallen, -waarderingen en herkomstdata, zijn toegelicht en gedeeld. Samen is ingegaan op de inzet van campagnes, toeristische trends in binnen- en buitenland en bijvoorbeeld de gevolgen van de coronacrisis. De samenwerking met NBTC is waardevol en langdurig.

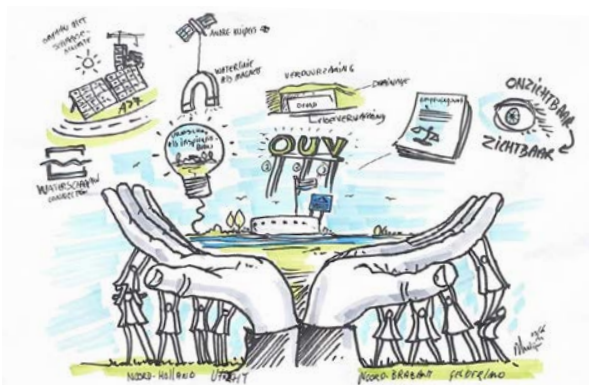
Andere metingen

- Bij de ontwikkeling van de Marketing Toolkit is een enquête uitgezet onder de verschillende Werelderfgoedsites. Welke producten hebben de locaties nodig om het collectieve verhaal uit te dragen? De resultaten van deze enquête zijn verwerkt in de inhoud van de Marketing Toolkit en worden bij de implementatie meegenomen.
- Het Google Dashboard van Stichting Werelderfgoed Nederland is medio 2024 opnieuw geactiveerd na de overstap naar GA-4. Nu is duidelijker zichtbaar hoe de website van de stichting wordt gebruikt en waar kansen liggen voor betere prestaties.

Werkconferentie Ruimtelijke druk

Als onderdeel van de werkconferentie Hollandse Waterlinies op 25 juni in Fort Voordorp zijn verschillend de onderwerpen rondom het thema 'ruimtelijke druk' behandeld. Zoals de energietransitie en ruimtelijke ontwikkelingen. Dit in relatie tot de Outstanding Universal Values (OUV's), de Omgevingswet, verduurzaming en beheer.

Illustratie Werkconferentie

Effectbeoordelingen in Werelderfgoedcontext

In het Centraal Museum in Utrecht is 26 juni een studiedag 'Praktijkervaringen met effectbeoordelingen (HIA) in een Werelderfgoedcontext' georganiseerd, in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en het Agentschap Onroerend Erfgoed Vlaanderen. De vertaling van de Guideline Impact Assessment gaf hiertoe aanleiding. Het was een praktische bijeenkomst met heldere cases. Zo zijn praktijkervaringen van effectbeoordelingen uitgewisseld en is ingegaan op de methodiek van deze HIA's: wanneer kunnen deze wel of juist niet plaatsvinden en wat is de kwaliteitstoetsing van effectbeoordelingen.

Europees Netwerk

Op uitnodiging van het European Network of World Heritage Associations (ENWHA) nam de stichting deel aan een bijeenkomst in Italië. Doel van het ENWHA is vooral kennisdeling tussen de landen, internationale samenwerking tussen de sitemanagers vergemakkelijken en een centraal aanspreekpunt zijn voor het UNESCO World Heritage Centre. Aan het netwerk nemen de volgende landen deel: Finland, Frankrijk, Duitsland, Italië, Denemarken, IJsland, Noorwegen, Zweden, Portugal, Slovenië, Spanje, Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk en het Koninkrijk der Nederlanden.

Strategiebijeenkomst

In het Spoorwegmuseum in Utrecht was al het Werelderfgoed vertegenwoordigd tijdens de strategiebijeenkomst op 26 september. Samen is teruggeblikt op 2024 en vooruitgekeken naar 2025. Voorafgaand aan de vergadering was er de mogelijkheid om het Rietveld Schröderhuis te bezoeken.

Tijdens de bijeenkomst is gezamenlijk gebrainstormd over het jaarplan voor 2025. Onder de titel 'alleen, samen of hybride' vond een waardevol gesprek plaats rondom het thema belangenbehartiging.

Rondom het onderwerp meerstemmigheid is een gesprek gevoerd. Rubia Balsem, van Studio Balsem uit Amsterdam, heeft op de strategiedag een keynote speech gegeven over het belang Werelderfgoed, gezien vanuit verschillende perspectieven.

Strategiebijeenkomst in het Spoorwegmuseum

Relatiebeheer en belangenbehartiging

De stichting blijft nauw betrokken bij nationale ontwikkelingen die van invloed zijn op het Werelderfgoed. Zo vond in januari 2024 een gesprek plaats met het College van Rijksadviseurs over de rol van Werelderfgoed binnen trajecten zoals de NOVEX en de nieuwe nota Ruimte. Ook tijdens de kwartaaloverleggen met OCW en de RCE kwamen ontwikkelingen rondom de nieuwe nota Ruimte en het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (BKL) aan bod.

Bewustwording en educatie

Doelen

- Activeren van het gebruik van collectief educatiemateriaal;
- Kansen pakken om mensen van alle achtergronden te betrekken bij het Werelderfgoed;
- Stimuleren en faciliteren van eenduidige informatievoorziening bij alle sites;
- Een podium bieden voor het debat over maatschappelijke vraagstukken in relatie tot Werelderfgoed, door tweemaal per jaar een Werelderfgoedcafé te organiseren;
- Organiseren van kennisuitwisseling gericht op bewustwording en educatie;
- Ontwikkelen van één webpagina voor vrijwilligers werkzaam bij Werelderfgoed;
- Een collectieve campagne voeren om mensen te enthousiasmeren voor vrijwilligerswerk;
- Stimuleren en faciliteren van kennisdeling over bijvoorbeeld vrijwilligersbeleid tussen de sites;
- Onderzoeken of partnerschappen gesloten kunnen worden met relevante gemeenschappen en/of organisaties;
- Ontwikkeling van kennismaterialen, zowel offline als online.

Resultaten

Klokhuis Werelderfgoeddag

Op 5 oktober trok de Klokhuis Werelderfgoeddag in de Van Nellefabriek in Rotterdam 5200 enthousiaste bezoekers, waaronder veel kinderen, van allerlei achtergronden, uit het hele land. De NTR en Stichting Werelderfgoed Nederland presenteerden tijdens dit evenement de nieuwste Klokhuisaflevering en een innovatieve digitale beleving van het Eise Eisinga Planetarium, dat vorig jaar een plek kreeg op de UNESCO Werelderfgoedlijst.

De Van Nellefabriek biedt een inspirerend decor voor deze leerzame en creatieve dag. Een Werelderfgoed proeven, een gigantisch vloerspel van de Hollandse Waterlinies spelen, een voorstelling van de Wadmeester bekijken, met AI bij de Koloniën van Weldadigheid experimenteren en poseren met hun favoriete Klokhuispresentator. Alles was mogelijk. Virtual reality liet het Eise Eisinga Planetarium beleven. Ook werd je kennis getest tijdens de Werelderf-Goed-of-Fout-Quiz. Met gratis pendelbussen en toegang beleefden jongeren UNESCO Werelderfgoed op één plek.

Directeur Erfgoed en Kunsten Christianne Mattijssen en burgemeester Marga Waanders van gemeente Waadhoeke openden de nieuwe Klokhuisafl levering over het Eise Eisinga Planetarium met een symbolische druk op de knop. Wethouder Said Kasmi van Rotterdam verwelkomde de zaal vol kinderen.

De Klokhuys Werelderfgoeddag in de Van Nellefabriek in Rotterdam

De virtual reality speurgame over het Eise Eisinga Planetarium

Het evenement combineert kennis met actieve beleving. Kinderen ontdekken op een speelse manier het unieke en onvervangbare UNESCO Werelderfgoed in ons Koninkrijk en leren daarmee waarom het behoud ervan zo belangrijk is voor toekomstige generaties. Elk Werelderfgoed verzorgde een activiteit en proeverij om kinderen op een creatieve manier in aanraking te brengen met deze bijzondere plekken.

Legaat

Dankzij een legaat van Jan en Suus Meerburg – van Ingen Schenau reisden schoolklassen uit het hele land gratis naar de Klokhuis Werelderfgoeddag, waaronder een grote groep kinderen uit Franeker, die de feestelijke première van de Klokhuisaflevering over hún Werelderfgoed kon beleven. Ook kinderen van ouders met een kleine beurs kregen zo de mogelijkheid kosteloos af te reizen naar Rotterdam en te leren over UNESCO Werelderfgoed uit heel het Koninkrijk.

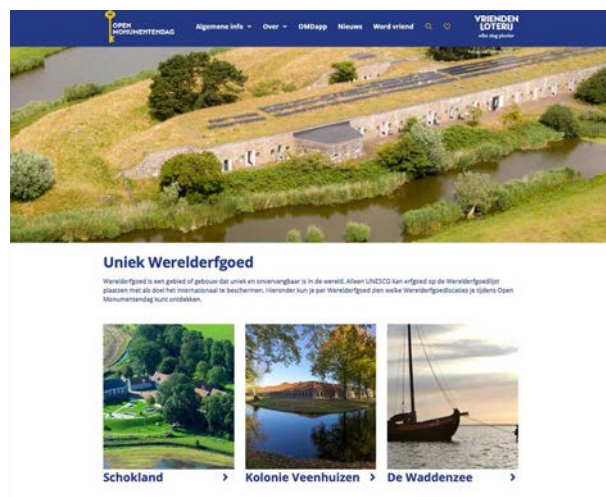
De Klokhuis Werelderfgoeddag in de Van Nellefabriek in Rotterdam

Open Monumentendag 2024

Werelderfgoederen openden tijdens Open Monumentendag, op 14 en 15 september, de deuren. Zoals Koloniën van Weldadigheid, waar veel voormalige (dienst)woningen en andere monumenten bezoekers ontvingen. Museum Schokland ontving bezoekers uit het hele land. De Van Nellefabriek in Rotterdam leidde bezoekers gratis rond door het Werelderfgoed.

Het Werelderfgoed werd online zichtbaar gemaakt met een landingspagina op de website van Open Monumentendag. Daarnaast is Stichting Werelderfgoed Nederland aangehaakt bij de promotie van de Open Monumentendag. Er is shared content ontwikkeld en de stichting heeft dankzij getagde berichten een groot publiek bewust kunnen maken van Werelderfgoed en Open Monumentendag.

Website Open Monumentendag

Fotowedstrijd Open Monumentendag

Rondom Open Monumentendag werd een fotowedstrijd georganiseerd. Bezoekers konden hun mooiste foto's van (Wereld)erfgoed insturen. De jury werd voorgezeten door William Rutten, bekend van onder andere Het bekende plaatje. De stichting was hierbij betrokken.

Dress Red Day

Divers Werelderfgoed kleurde 29 september rood voor Dress Red Day. Dit is een initiatief van de Hartstichting om aandacht te vragen voor hart- en vaatziekten bij vrouwen. Iconische locaties zoals Molencomplex Kinderdijk-Elshout, Droogmakerij de Beemster, Werelderfgoed Schokland, het Ir. D.F. Woudagemaal en het Rietveld Schröderhuis haakten aan.

'Naast het uitdragen van het belang van erfgoed als kloppend hart van onze geschiedenis vragen we graag aandacht voor hart- en vaatziekten bij vrouwen', aldus Luzette Kroon, voorzitter van Stichting Werelderfgoed Nederland.

Dress Red Day 2024

UNESCO Werelderfgoed voor kleuters

Met onderwijsorganisatie stichting CED-groep ontwikkelde en lanceerde Stichting Werelderfgoed Nederland op 1 april nieuw lesmateriaal dat speciaal gemaakt is voor kleuters. Ook zijn lespakketten ontwikkeld voor basisschoolleerlingen van groep 5 t/m 8.

Het nieuwe lespakket 'Sil op school' voor groepen 1, 2 en 3 is gratis te downloaden en vrij te gebruiken. Daarnaast zijn Nieuwsbegriplessen ontwikkeld voor groepen 5 en 6 (niveau A van Nieuwsbegrip) en groepen 7 en 8 (niveau B van Nieuwsbegrip). De verschillende lesmaterialen zijn te vinden op www.werelderfgoed.nl/onderwijs.

Een nieuwe Klokhuisaflevering

De serie Werelderfgoed van NTR Het Klokhuis is uitgebreid met een aflevering over het nieuwste UNESCO Werelderfgoed in ons Koninkrijk: het Eise Eisinga Planetarium in Franeker. De nieuwe aflevering is gepresenteerd tijdens de Klokhuis Werelderfgoeddag. In aanloop naar 5 oktober verscheen een selectie van afleveringen uit de Werelderfgoedserie van het Klokhuis op televisie. Deze afleveringen bereikten in totaal tienduizenden kijkers.

Still uit de Klokhuisaflevering over het Eise Eisinga Planetarium

Presentatie van de nieuwe Klokhuisaflevering

Innovatief project - 360-graden experience Eise Eisinga Planetarium

Tijdens de Klokhuis Werelderfgoeddag is de 360-graden experience rondom het Eise Eisinga Planetarium gepresenteerd. Deze innovatieve digitale beleving is ontwikkeld door NTR in samenwerking met Stichting Werelderfgoed Nederland. Kinderen kunnen deze interactieve speurtocht doen met een VR-bril, of gewoon met een mobiel of tablet. Eise Eisinga zelf neemt de deelnemer mee door Franeker naar het Planetarium, en stelt onderweg vragen.

Door de online en gratis beschikbaarheid, maakt de 360-graden experience het Eise Eisinga Planetarium beleefbaar en toegankelijk voor een breed publiek, op een interactieve en aansprekende manier. De experience is te vinden op YouTube en op de sites van NTR en de stichting.

De 360-graden experience

UNESCO Scholen en UNESCO Werelderfgoed

UNESCO-basisscholen en educatiemedewerkers van UNESCO Werelderfgoed kwamen op 26 maart bijeen in Hilversum. De samenkomst stond in het teken van het thema 'Werelderfgoed Nederland – kennismaken, aansluiten en omarmen'. Op deze dag is de koppeling gelegd tussen (UNESCO-)basisscholen en UNESCO Werelderfgoed aan de hand van de vraag 'hoe gebruik je Werelderfgoed in het onderwijs?'

Ieder Werelderfgoed heeft eigen onderwijsprojecten en er is overkoepelend lesmateriaal. Hiervan zijn voorbeelden gedeeld. Ook het collectief educatiemateriaal is onder de aandacht gebracht. Bij leraren is opgehaald wat werkbaar en wenselijk is.

Tijdens een online UNESCO Scholencafé op 4 juni is door de stichting een presentatie gegeven over nieuw en te ontwikkelen lesmateriaal. Tijdens de UNESCO Scholendag op 7 oktober bij de Hogeschool InHolland in Den Haag, is een workshop gegeven voor leraren.

Dit leverde, voor sommige locaties, verrassende inzichten op.

Meedenk- en netwerksessies educatie

De stichting organiseerde op meerdere momenten online meedenk- en netwerksessies op het gebied van educatie. Educatiebetroffenen van het Werelderfgoed deelden hun educatiemiddelen met elkaar en wisselden best practices uit. Ook vraagstukken en moeilijkheden zijn in deze sessies besproken. De stichting heeft aan de hand van de meedenk- en netwerksessies een overzicht gekregen van de wensen van

de educatiemedewerkers van het Werelderfgoed en dit meegenomen in de plannen. Bij de sessies waren educatiemedewerkers van al het Werelderfgoed in het Koninkrijk aanwezig.

Werelderfgoed voor de leraar

Werelderfgoed is in 2024 zichtbaar gemaakt in samenwerking met de ICC & CKV Gids, waarmee een brede doelgroep leraren uit heel het land wordt aangesproken. In redactionele stukken wordt het collectieve verhaal verteld en worden bij de doelgroep passende educatiemiddelen uitgelicht. Op een actieve manier worden leraren benaderd Werelderfgoededucatie in te zetten in het klaslokaal. Ook online maakt de stichting gebruik van de kanalen, zo wordt UNESCO Werelderfgoed meegenomen in de digitale nieuwsbrief.

De ICC & CKV Gids

Educatiesectie online

De Educatiesectie op de site van de stichting is overzichtelijker ingericht. De werkgroep educatie, met educatiebetroffenen, heeft suggesties gedaan waarmee deze sectie nog toegankelijker gemaakt kan worden.

Herziening lesmateriaal MBO

In samenwerking met Boom uitgeverij is het bestaande lesmateriaal voor MBO'ers herzien. Zo is het Eise Eisinga Planetarium aan het lesmateriaal toegevoegd.

Update quiz 'Hoeveel weet jij over Werelderfgoed?'

De interactieve quiz op de website van de stichting heeft een inhoudelijke update gehad. Eise Eisinga Planetarium is toegevoegd, enige foto's zijn vervangen en een deel van de teksten zijn opnieuw geschreven.

Werelderfgoedcafé tijdens Nationaal Monumentencongres

Tijdens het Nationaal Monumentencongres 2024 is een Werelderfgoedcafé ingericht. Panelleden, onder andere Kathleen Ferrier van de Nederlandse Unesco Commissie en Adrie Warmenhoven van het UNESCO Werelderfgoed Eise Eisinga Planetarium schoven aan en spraken met elkaar over de verbindende kracht van UNESCO Werelderfgoed en wat daarbij komt kijken. Peter-Jan van Steenberghe (directeur Stichting Werelderfgoed Kinderdijk) stelde de 'cafégangers' gerichte vragen en legde hen dilemma's voor. Er ontstond een gesprek over verbinding met de community en concrete betrokkenheid. Ook werd gezamenlijk een actie-agenda geformuleerd.

Werelderfgoedcafé UNESCO Familiedag

De UNESCO Familiedag is een tweejaarlijkse bijeenkomst voor alle UNESCO-pijlers. Deze vond op 20 juni plaats in Utrecht. Moderator Peter-Jan van Steenberg stelde, in een informele setting, de 'cafégangers' gerichte vragen en legde hun dilemma's voor. De onderwerpen die aan bod kwamen hadden verband met de Merkgids UNESCO Werelderfgoed en inspireerden de aanwezigen bij deze deelsessie. Tijdens het café is onder meer gepraat over logo- en kleurgebruik, toepassing van de merkgids en het collectieve verhaal.

Werelderfgoedcafé UNESCO Familiedag in Villa Jongerius

UNESCO Werelderfgoed en meerstemmigheid

In 2024 is het onderwerp meerstemmigheid met twee handen beetgepakt. Sarike van Slooten (NHL Stenden) startte een onderzoek rondom dit onderwerp. Zij onderzoekt welke verhalen worden verteld door het Werelderfgoed en vanuit welke perspectieven. Haar onderzoek, en de andere opdrachten van studenten van NHL Stenden (zie ook pagina's 18 en 19), leiden

gezamenlijk tot adviezen hoe de verhalen verbreed kunnen worden om meer kanten van de geschiedenis te belichten, op een inclusieve manier, voor verschillende doelgroepen.

In 2024 is het onderzoek door Van Slooten over de Grachtengordel van Amsterdam en de Van Nellefabriek grotendeels afgerond. Ook is een start gemaakt met het onderzoek voor Willemstad, Curaçao. Begin 2025 volgen de aanbevelingen.

Peter-Jan van Steenberg, Bas Nijenhuis-Vesseur, Kathleen Ferrier en Adrie Warmenhoven tijdens het Werelderfgoedcafé

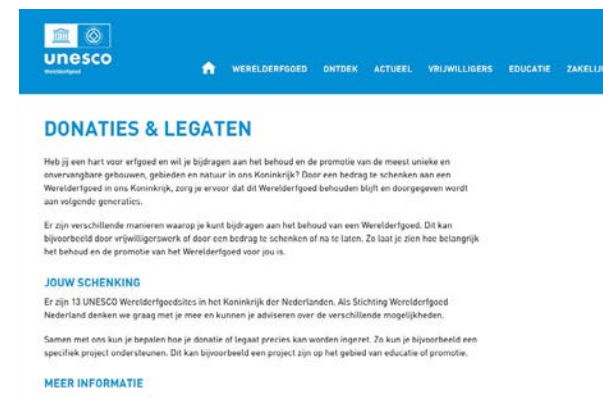
Vrouwenverhalen in Werelderfgoed

Tijdens de VGN-Studiedag met PABO-docenten van de vakken geschiedenis, aardrijkskunde en erfgoed in Utrecht, is een workshop gegeven rondom Werelderfgoededucatie. Daar is de bundel 'Vrouwenverhalen in Werelderfgoed' gepresenteerd. Een inspirerend overzicht van het vrouwelijke narratief in de geschiedenis. Aan de hand van deze bundel wordt de vrouwelijke stem in het Werelderfgoed zichtbaar gemaakt.

Aandacht voor doneren en vrijwilligers

Informatie over mogelijkheden tot schenken en nalaten aan UNESCO Werelderfgoed is inzichtelijk gemaakt op de website van de stichting.

Voor websitebezoekers is nu in een oogopslag duidelijk waar meer informatie gevonden kan worden over schenken en nalaten. Daarnaast zijn de pagina's over vrijwilligerswerk bijgewerkt. Via links wordt verwezen naar vacaturepagina's op de verschillende websites van het Werelderfgoed.

De 'Donaties & legaten'-pagina op de website

Rondom de Nationale Vrijwilligersdag, op 7 december, is op alle kanalen aandacht gevraagd voor Werelderfgoedvrijwilligers en zijn betrokkenen gewezen op de vrijwilligerspagina.

Promotie en toegankelijkheid

Doelen

- Het stimuleren van de sites om te communiceren vanuit dezelfde basis (het collectieve verhaal);
- Het realiseren van het uitvoeringspakket van de marketingtoolkit;
- Het ontwikkelen van een nieuwe campagne inclusief bijbehorend collectief promotieplan en communicatiekalender;
- Stimuleren om ook op locatie het collectieve verhaal en merkidentiteit door te voeren, zodat deze op eenzelfde wijze herkenbaar zijn voor de doelgroep;
- Pakken van kansen die zich voordoen om Werelderfgoed te promoten;
- Verzamelen van kennis op het thema toegankelijkheid en dit delen vanuit het collectieve belang met de sites;
- Ontwikkelen van promotiematerialen, zowel offline als online.

Resultaten

Collectieve promotie 2024

Het collectieve promotieplan is vernieuwd. Aan de hand van het collectieve promotieplan zijn keuzes gemaakt op het gebied van publieksbereik, (collectieve) communicatie en promotie. De inzet op online organische groei in 2023 is in 2024 verwezenlijkt. De website is onderhouden en opnieuw ingericht. Diverse (educatie)middelen zijn aangepast en opnieuw onder de aandacht gebracht.

Communicatiekalender

In afstemming met het NBTC is een communicatiekalender ontwikkeld, waarin belangrijke nieuwshaken en activiteiten vanuit het Werelderfgoed met samenwerkingspartners, zoals het NBTC, gedeeld kunnen worden. Eind 2024 is dit geëvalueerd met het NBTC en is de kalender doorontwikkeld.

Campagnes

In 2024 zijn vier campagnes gerealiseerd:

- **Klokhuis Werelderfgoeddag** (zie pagina's 9 t/m 11)
- **Open Monumentendag** (zie pagina 12)
- **Dress Red Day** (zie pagina 12)
- Zichtbaarheid van activiteiten door **Stichting Werelderfgoed Nederland** op social media.

Online is de stichting steeds meer zichtbaar. Per kwartaal wordt een terugblik gegeven op de diverse en uiteenlopende activiteiten van de stichting. Van publieksbereik tot kennisdeling en van educatie tot belangenbehartiging. Aan een breed publiek wordt zichtbaar gemaakt wat speelt rondom het Werelderfgoed en welke inspanningen worden geleverd binnen het collectief.

Free publicity: 4 highlights

Een impressie van UNESCO Werelderfgoed in het nieuws is te vinden vanaf pagina 21 onder 'Uitgelicht'. Hier volgen drie voorbeelden van series over Werelderfgoed in de media, die in 2024 verschillende doelgroepen bereikten.

Op weg in de provincie

In 'Op weg in de provincie' konden we dit jaar meermaals UNESCO Werelderfgoed in ons Koninkrijk uitlichten, voor verschillende verspreidingsregio's.

Website 'Op weg in de in de provincie'

National Geographic

Van de Waddenzee tot Schokland en omgeving: in National Geographic verscheen een serie over UNESCO Werelderfgoed in ons Koninkrijk.

Website National Geographic

Reformatorisch Dagblad

Aan de hand van diepte-interviews met betrokkenen rondom Werelderfgoed, publiceerde Reformatorisch Dagblad een serie artikelen over Werelderfgoed.

Publicatie Reformatorisch Dagblad

ANWB – De Kampioen

In De Kampioen, het tijdschrift van de ANWB, was zowel online als offline aandacht voor UNESCO Werelderfgoed. Met prachtige foto's en activerende tips.

Een van de artikelen in De Kampioen

Deelname ITB Berlin

Als onderdeel van het European Network of World Heritage Associations (ENWHA) nam Stichting Werelderfgoed Nederland deel aan de driedaagse beurs ITB Berlin. Een samenkomst van internationale reisexperts, waar de stichting een bijdrage kon leveren aan het onderwerp Werelderfgoed in de reissector. Contacten zijn gelegd en er is volop inspiratie opgedaan, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaam reizen.

Aansluitend vond een vergadering met het ENWHA plaats, waarin de samenwerking is geëvalueerd en een vervolg is gegeven aan de agenda van het samenwerkingsverband.

ITB Berlin

Gebiedsborden Eise Eisinga Planetarium

Aan beide zijden van de snelweg A31, voor de afslag naar Franeker, zijn bruine gebiedsborden geplaatst. Hiermee wordt de weggebruiker erop gewezen dat het Eise Eisinga Planetarium op de UNESCO Werelderfgoedlijst staat. Op de borden is het iconische plafond afgebeeld met het schaalmodel van het zonnestelsel. Sinds de bijschrijving op de Werelderfgoedlijst is het bezoekerscijfer aan het Planetarium fors gestegen met ruim 40%.

Plaatsing UNESCO bord

Challenge digitale beleving

Heritage Experience Management-studenten van NHL Stenden University of Applied Sciences werkten in het eerste kwartaal van 2024 aan een digitale beleving voor UNESCO Werelderfgoed. Drie groepen ontwikkelden prototypes en presenteerden deze op 28 maart aan Stichting Werelderfgoed Nederland. Directeur Adrie Warmenhoven verwelkomde de internationale studenten in het Eise Eisinga Planetarium.

De studenten verdiepten zich in UNESCO Werelderfgoed, de UNESCO-waarden, doelgroepen en mogelijkheden van digitale beleving. Dit onderzoek leverde nieuwe en bruikbare inzichten op. Ze onderzochten thema's zoals digitale toegankelijkheid, inclusiviteit, partnerships en social media-integratie. Voorbeelden van hun werk zijn apps, interactieve reisdagboeken, routeplanners en digitale reisdigden.

Studenten van NHL Stenden University of Applied Sciences

Challenge toegankelijkheid

Masterstudenten International Leisure, Tourism & Events Management van NHL Stenden onderzochten de toegankelijkheid van UNESCO Werelderfgoed in ons Koninkrijk. Ze bekeken hoe toegankelijk deze locaties zijn voor verschillende doelgroepen.

Een groep richtte zich op bezoekers met een kleine beurs. Ze onderzochten hoe locaties deze groep kunnen betrekken en welke stappen nodig zijn om hen kennis te laten maken met Werelderfgoed. Een andere groep analyseerde hoe iedereen een prettig bezoek kan ervaren. Ze richtten zich op de uitdagingen van bezoekers met een lichamelijke beperking en zochten oplossingen. De studenten bestudeerden niet alleen de situatie op de locaties, maar ook de bezoekersreis vooraf. Ze analyseerden hoe websites toegankelijkheid kunnen vergroten en hoe Werelderfgoed digitaal zichtbaar kan worden.

Presentatie challenge bij Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Op 5 juni presenteerden de studenten hun uitkomsten aan het Werelderfgoed tijdens het programmateam-overleg bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De presentaties brachten waardevolle discussies en nieuwe inzichten. Zo bleek dat de eerste kennismaking met Werelderfgoed vaak plaatsvindt in buurtcentra van gemeenschappen met minder financiële middelen. Ook gaven de studenten aanbevelingen over hoe websites informatie toegankelijker kunnen maken.

Project Marketing Toolkit

De Marketing Toolkit is het product dat uitvoering geeft aan de in 2023 gepresenteerde Merkgids. De Merkgids omvat het collectieve verhaal, met de positionering, kernwaarden, belofte en merkverhaal. Ook is daarin besloten hoe het collectieve verhaal in de praktijk toegepast wordt.

Er zijn twee bruikbare en eigentijdse huisstijlen ontwikkeld, een voor corporate communicatie en een voor publiekscommunicatie. Tijdens de ontwikkeling heeft de jongerendoelgroep in het bijzonder aandacht gekregen. Ook is bij de ontwikkeling van de Marketing Toolkit gelet op de verschillende wensen van het UNESCO Werelderfgoed. Zoals welke producten bij welke locaties passen.

De Merkgids en Marketing Toolkit zijn eind 2024 samengevoegd tot een handzame, geüpdatete Merkgids, waarmee het project Marketing Toolkit succesvol en naar tevredenheid is afgerond. In 2025 worden de huisstijlen verder uitgerold.

Ontwikkeling promotiematerialen

Diverse nieuwe online en offline promotiematerialen zijn voor het collectief ontwikkeld, daarbij het duurzaamheidsaspect voor oog houdend. Zo zijn in aanloop naar de Klokhuis Werelderfgoeddag herbruikbare pakketten gemaakt, die door ieder Werelderfgoed ingezet kan worden. Ook is de beeldbank, bedoeld voor publiek en pers, aangevuld met representatieve, nieuwe foto's van de Koloniën van Weldadigheid.

Offline is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande promotiematerialen. Deze zijn door handige ingrepen herbruikbaar gemaakt voor grote bijeenkomsten. Zoals het toevoegen van een sticker met een nieuwe locatie, in plaats van door het vervangen van een hele beursstand. Voor publieksontvangst bij Werelderfgoed zijn materialen als tafel- en gevelvlaggen door de stichting verspreid.

Online zichtbaarheid Stichting Werelderfgoed Nederland

De stichting monitort sinds eind 2023 actief de resultaten van de gebruikte sociale media. Op pagina 16 worden de kerncijfers gedeeld. De maandelijkse rapportage helpt de stichting strategische keuzes te maken op het gebied van online zichtbaarheid en interactie. Groeiende kanalen zijn LinkedIn, Instagram, Threads en Bluesky. Op Facebook is een dalend aantal volgers te zien. Dit zijn algemene trends. De stichting maakte tegen het einde van 2024 een bewuste keuze Twitter (X) te verlaten en zichtbaar te zijn op Threads en Bluesky.

Kwartaaloverleg marketing-/communicatiemedewerkers

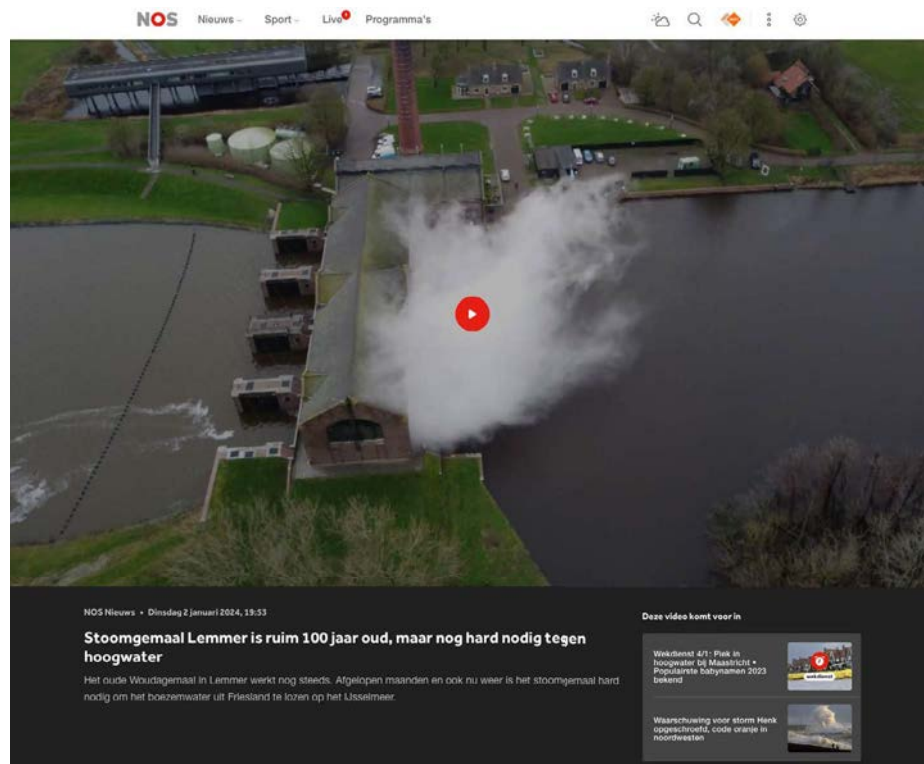
In 2024 is het kwartaaloverleg met de programma-medewerker Publieksbereik en de marketing-/communicatiemedewerkers van het Werelderfgoed opgestart. In deze online bijeenkomsten is de Merkgids verder toegelicht en geïmplementeerd ten behoeve van het collectief verhaal en zijn activiteiten vanuit het collectief, zoals Open Monumentendag, de Klokhuis Werelderfgoeddag en de Dress Red Day, gezamenlijk opgestart en/of uitgevoerd.

Er zijn ook best practices gedeeld op het gebied van het inrichten van de websites in lijn met het merkverhaal over UNESCO Werelderfgoed en er is gestimuleerd om ook op locatie het collectief verhaal duidelijk te maken. Ook is, aan de hand van de input van de marketing-/communicatiemedewerkers, de communicatiekalender verder gevuld en is input gevraagd voor het project Marketing Toolkit.

Uitgelicht

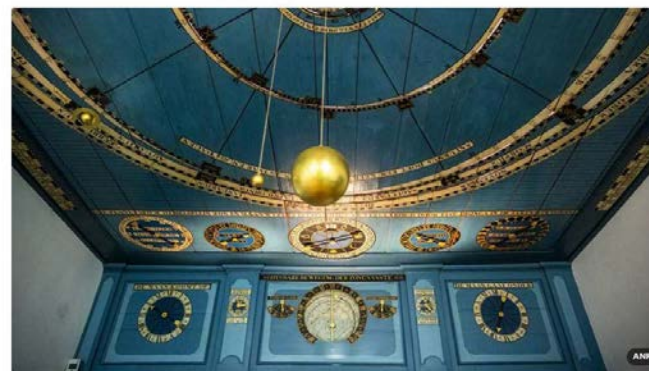
NOS

'Stoomgemaal Lemmer is ruim 100 jaar oud, maar nog hard nodig tegen hoogwater'
2 januari 2024

NOS

'Schrikkel dag: trouwen, eindelijk een verjaardag en ingrijpen in planetarium'
29 februari 2024

NOS Nieuws • Donderdag 29 februari 2024, 12:32 •
Aangepast donderdag 29 februari 2024, 13:00

Schrikkel dag: trouwen, eindelijk een verjaardag en ingrijpen in planetarium

Schrikkel dag betekent elke vier jaar een extra klusje voor Adrie Warmenhoven. Als directeur van het Eisinga Planetarium in Franeker is het aan hem om ervoor te zorgen dat de datum van het astronomisch apparaat gelijk blijft lopen.

Het is een werkje waar hij altijd naar uitkijkt. "Je grijpt in op het radenwerk van Eisinga zelf. Dichter bij hem, bij datgene wat hij 240 jaar geleden heeft gemaakt, kun je niet komen. Echt heel speciaal."

Hij trekt naar de zolder van het gebouw om het datumwiel los te koppelen en een dagje terug te zetten. Eisinga zelf stelde er een handleiding voor op, al negeert Warmenhoven tegenwoordig diens tip voor "een kort Endtje Kaars op een blaker voorzichtig om geen brand te veroorzaken".

Door het rad een tandje terug te plaatsen wordt 1 maart weer 28 februari, zodat het apparaat morgen weer gelijk loopt. "Kunnen we mooi uitleggen aan de bezoekers vandaag."

Warmenhoven moet tussen het radenwerk kruipen om de aanpassing door te

De Erfgoedstem

'Nieuw lesmateriaal beschikbaar over UNESCO Werelderfgoed'

16 april 2024

16 APRIL 2024

Nieuw lesmateriaal beschikbaar over UNESCO Werelderfgoed

Voor het eerst presenteert Stichting Werelderfgoed Nederland nieuw lesmateriaal dat speciaal gemaakt is voor kleuters, vanuit het verhaal van UNESCO Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden. Ook zijn lespakketten ontwikkeld voor basisschoolleerlingen van groep 5 t/m 8. Het belangrijkste doel van het Werelderfgoedverdrag is het doorgeven van dit uitzonderlijke Werelderfgoed aan de volgende generatie. In het kader daarvan is dit lesmateriaal ontwikkeld, coor en met de CED-Groep.

Gratis beschikbaar

De Koningsspelen staan voor de deur en dat is hét moment om kennis te maken met het nieuwe lespakket 'Sil op school' voor groep 1, 2 en 3. Het is gratis te downloaden en vrij te gebruiken. Daarnaast zijn Nieuwsbegrippen ontwikkeld voor groep 5 en 6 (niveau A van Nieuwsbegrip) en groep 7 en 8 (niveau B van Nieuwsbegrip). De verschillende lesmaterialen zijn te vinden op www.werelderfgoed.nl/onderwijs.

de Volkskrant

'Zonnig, licht en modern: honderd jaar geleden zette het Rietveld Schröderhuis de ideeën over wonen radicaal op z'n kop'

14 mei 2024

ARCHITECTUUR

Zonnig, licht en modern: honderd jaar geleden zette het Rietveld Schröderhuis de ideeën over wonen radicaal op z'n kop

Rietveld Schröderhuis, exterieur. Het Rietveld Schröderhuis in Utrecht werd in 1924 ontworpen door Gerrit Thomas Rietveld (1888-1964). Beeld: Centraal Museum / Stijn Poenstra

Het sloeg in 1924 in als in bom, het nieuwe wonen van het Rietveld Schröderhuis. Honderd jaar na dato is het iconische huis nog steeds modern.

De Erfgoedstem

'Forteiland Pampus als eerste UNESCO Werelderfgoed fossielvrij'
29 mei 2024

29 MEI 2024

Forteiland Pampus als eerste UNESCO Werelderfgoed fossielvrij

Donderdag 29 mei opende Rob Jetten, Minister van Klimaat en Energie, de gloednieuwe, duurzame energievoorziening van Forteiland Pampus – Rijksmonument en UNESCO Werelderfgoed. Het artificiële eiland is al sinds zijn begin off-grid: niet verbonden met de wal voor stroom, water of gas. Dit historische gegeven vormde de inspiratiebron voor het klimaatneutrale, nieuwe energiesysteem. Door inzet van wind, zon, waterstof, biovergisting en thermische energie kan het eiland nu fossielvrij jaarrond zijn eigen boontjes doppen. Een unieke mijlpaal voor Pampus en zelfs een bemoedigend voorbeeld voor de wereld.

Verdediging van vrijheid

Het iconische forteiland is zijn tijd altijd vooruit geweest. Als sluitsteen van de Stelling van Amsterdam was Pampus in 1895 een hypermodern verdedigingswerk. Op het eiland moesten tweehonderd soldaten ten tijde van oorlog drie maanden kunnen overleven zonder invloeden van buitenaf. Stroom werd opgewekt door een stoommachine, regenwater werd bezuinigd en voedsel werd 'verduurzaamd': inoeblikt, ongekeld en

Omroep Flevoland

'165 jaar na de ontruiming van Schokland: werelderfgoed in de polder'
19 juni 2024

165 jaar na de ontruiming van Schokland: werelderfgoed in de polder

Schokland • Woensdag 19 juni 2024 13:47 • 4 min. leestijd

Lees voor

Precies 165 jaar geleden werd het eiland Schokland ontruimd op last van de koning. Omroep Flevoland zond daarom woensdagmiddag van 14.00 tot 17.00 uur de hele dag live uit vanaf het unieke UNESCO-werelderfgoed 'Schokland'.

In dit bericht vind je de hoogtepunten van de uitzending van woensdagmiddag.

De uitzending werd gepresenteerd door Jordy en Odeke, die de hele middag in gesprek gingen met diverse gasten. Maritiem archeoloog Yttinus van Popta kwam vertellen over zijn promotieonderzoek en de tentoonstelling 'Queen Anne'.

Frans Roescher besprak nijlpaarden op Schokland. Jasper Wolfswinkel schoof aan over Schoklands unieke positie en vogelpopulatie. Marcel Jansen ging in op de UNESCO-status en het zomerprogramma. Kees en Eva Mossel deelden hun persoonlijke en bijzondere connectie met Schokland.

Tip de redactie

Heb jij iets opmerkelijks gezien? Of wil je iets anders met ons delen? Laat het ons weten!

Tip de redactie

App ons

AVROTROS / Close up

'Gerrit Rietveld; vernieuwende meubelmaker en architect'

19 juni 2024

19 JUNI 2024

Gerrit Rietveld: vernieuwende meubel- maker en architect

Architect en meubelmaker Gerrit Rietveld is vooral bekend van de Nederlandse kunstbeweging, De Stijl.

Zijn wereldberoemde Rood-blaauwe stoel en het Rietveld Schröderhuis, zijn bekende voorbeelden van deze kunstbeweging. Een ander bekend lid van de beweging was Piet Mondrian.

[Close Up →](#) [Kunst →](#) [Close Up afleveringen →](#)

Gerrit Rietveld

Rietveld leerde het vak van kinds af aan kennen. Na schooldtijd ging hij aan de slag bij zijn vader in de werkplaats.

Later volgde hij avondlessen van de architect Piet Klaarhamer. In 1917 opende Rietveld zijn eigen meubelmakerij.

RTV Noord

'Waddenzee is vijftien jaar UNESCO Werelderfgoed: 'Dat draagt bij aan populariteit van gebied''

27 juni 2024

Voorpagina 112 Sport 80 jaar Vrijheid Kijk Noordzaken Zorg Aardbevingen Podcasts Dossiers Ring Zuid

[▶ Luisteren](#)

Waddenzee is vijftien jaar UNESCO Werelderfgoed: 'Dat draagt bij aan populariteit van gebied'

27 juni 2024, 22:36 • 2 minuten leestijd

De Waddenzee
© Jeroen Berkenbosch/RTV Noord

De Waddenzee werd vijftien jaar geleden uitgeroepen tot UNESCO Werelderfgoed. Het is het grootste getijdengebied waar de natuur ongestoord zijn gang kan gaan ter wereld. Bioloog Joost van der Laan blikt terug op wat deze status het natuurgebied de afgelopen jaren heeft gebracht.

'Het heeft denk ik bijgedragen aan de populariteit van het natuurgebied', vertelt hij. 'Hoewel ik daar geen cijfers van heb, kan je dat zien als je erheen rijdt. Dan staat er: Welkom in Werelderfgoed Waddenzee. Dat helpt, anders loop je het risico om de status te verliezen.'

Het wandelen draagt bij aan de aantrekkingskracht. 'Natuurlijk heeft dat impact op de natuur, maar je wil natuurlijk ook het gebied laten zien. Als je voorzichtig bent, kan dat wel. Je moet gewoon zorgen dat je de vogels niet te veel verstoort.'

Helpt met bescherming

Maar dat is niet het enige gevolg geweest van de benoeming tot werelderfgoed. 'Het helpt ook bij het beschermen van het gebied', legt Van

Advertentie

Altijd op de hoogte van het laatste nieuws

Download de app

App Store

Meld je aan voor onze nieuwsbrief

Met onze gratis "Vandaag bij Noord" nieuwsbrief delen we dagelijks om 19:30 onze mooiste verhalen en video's met je.

NRC

'Als werelderfgoed is Eisinga's planetarium in Franeker een toeristentrekker geworden'

29 juli 2024

■ ACHTERGROND

Als werelderfgoed is Eisinga's planetarium in Franeker een toeristentrekker geworden

Woonkamer Inmiddels hebben al 2,5 miljoen mensen de weg gevonden naar het huis waar Eisinga een planetarium aan zijn plafond bouwde.

Lyanne Levy • 29 juli 2024 • Leestijd 4 minuten

Luisteren 🎧

Leeslijst 📖

AD

'Nieuwe borden bij Hollandse Waterlinies belichten werelderfgoed-status'

10 september 2024

▲ De onthulling van het Unesco werelderfgoed informatiebord bij Fort Voordorp. © Gemeente De Bilt

Nieuwe borden bij Hollandse Waterlinies belichten werelderfgoed-status

Bij de Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies zijn nieuwe informatieborden onthuld. Deze borden moeten meer aandacht geven aan de bijzondere status van de water- en verdedigingswerken, zoals Fort Voordorp.

Regioeditie 10-09-24, 10:43

De Nieuwe Hollandse Waterlinie, samen met de Stelling van Amsterdam benoemd tot Unesco Werelderfgoed, is een 19e-eeuwse verdedigingslinie. De linie beschermde het westen van Nederland door stukken land onder water te zetten, waardoor land onbegaanbaar werd voor vijanden.

De nieuwe borden vertellen over de geschiedenis en het huidige gebruik van de forten en laten zien wat er nog meer te beleven is rondom de waterlinie. Er wordt door de borden ook extra aandacht gegeven aan de werelderfgoed-status van de forten, groepsschuilplaatsen en waterwerken.

De provincie Utrecht en meerdere gemeenten en organisaties, verenigd in het Pact van Ruigenhoek, hebben de plaatsing van de borden mogelijk gemaakt. Dat meldt gemeente De Bilt.

Wijje elke dag de Gemeente nieuwsbrief van AD ontvangen via e-mail?

E-mail

Verstuur

NET BINNEN

- 17:28 PostNL-bezorger betrokken bij opstootje in Leidsche Rijn waarbij mogelijk...
- 17:06 Nu al laatste volle speelronde van deze maand met kelderkraker voor PVCV e...
- 17:06 Topaffiche voor 'Vogels': Hoogland jaagt op zege en Roda'46 treft buurman: di...
- 16:25 **PREMIER** Brandstichter De Meern in...
- 13:14 Keistadkater Poetin over de make-over van de Hof: 'Kattenbak is goedgekeurd'

BEKIJK MEER ARTIKELN

Rente omhoog?

Wat betekent dit voor jouw kansen op de woningmarkt?

Bereken direct

Welkom bij **Independer**

WOMEN IN UTRECHT

SBS6 / Hart van Nederland

'Zien: Woudagemaal onder stoom gezet'

30 oktober 2024

Hart van Nederland

Zoeken

OverzichtWeerTip de redactiePanelVideo'sUitzendingen

Bernd-Jan van der Wal

ZIEN: Woudagemaal onder stoom gezet

30 okt 2024, 10:46

De herfstvakantie biedt de kans om moole plaatjes te schieten. Dit kan ook bij het Woudagemaal in Lemmer. Zij openen hun deuren tijdens de herfstvakantie en...

[Lees meer](#)

EntertainmentEconomieAdvies en tipsnieuwsWeerMilieu en GezondheidRoyaltyBuitenlands nieuwsSport112TechPoliti

Organisatie en overleg

Bestuur

Het bestuur bestaat uit alle siteholders van Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden. Luzette Kroon, dijkgraaf van het Wetterskip Fryslan en siteholder voor het UNESCO Werelderfgoed Ir. D.F. Woudagemaal is voorzitter van Stichting Werelderfgoed Nederland. In 2024 hebben verschillende wisselingen binnen het bestuur plaatsgevonden, voornamelijk als gevolg van opvolging in het siteholderschap per Werelderfgoed.

Programmabureau

Het programmabureau bestond in 2024 uit programmanager Debby Davidse en projectmedewerker publieksbereik Bas Visscher. Anja Sinnige voert het educatieplan uit.

Overleg

Programmateam:

10 januari, 14 februari, 3 april (in combinatie met kennissessie NBTC), 5 juni, 6 september, 20 september en 6 oktober

Algemeen bestuur:

6 maart, 23 mei en 6 november

Duurzaamheid SDG's

UNESCO Sustainable Development Goals (SDG's)

Cultureel erfgoed heeft een belangrijke rol in het bijdragen aan duurzame ontwikkelingsdoelen. Werelderfgoed kan hierbij een voortrekkersrol vervullen en een kennisplatform zijn.

In 2015 heeft de VN Werelderfgoedconventie beleid voor duurzame ontwikkeling aangenomen. Door integratie van dit beleid kunnen alle VN-stakeholders maatschappelijk verantwoord handelen. Werelderfgoed krijgt hierdoor de mogelijkheid zich te positioneren als aanjager en voorbeeld voor best practices van de SDG's.

Stichting Werelderfgoed Nederland zet zich in voor de implementatie van de Sustainable Development Goals. Dit is noodzakelijk om te kunnen anticiperen op heden-daagse uitdagingen, om kennis over te dragen en een voorbeeldfunctie uit te kunnen oefenen. We passen innovaties op het gebied van duurzaamheid, aan de hand van SDG's, toe en moedigen samenwerkingspartners aan hierbij samen op te trekken. We integreren de SDG's in onze strategie, in onze praktijk en projecten.

Op de website van UNESCO staat de rol van cultureel erfgoed en sustainable development beschreven: whc.unesco.org/en/sustainabledevelopment

In 2024 hebben we ingezet op de volgende doelen:

Doel 4.7

Kwaliteitsonderwijs

Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur aan de duurzame ontwikkeling.

De stichting neemt dit in als kernwaarde mee, zichtbaar in de visie, boodschap, communicatie, educatieprojecten, maar ook bij activiteiten, zoals de Klokhuis Werelderfgoeddag. Uitgangspunt blijft het bereiken van een breed publiek, met in het bijzonder aandacht voor toegankelijkheid en meerstemmigheid.

Doel 8.9

Eerlijke economische groei en fatsoenlijk werk

Tegen 2030 beleidslijnen uitwerken en implementeren ter ondersteuning van het duurzaam toerisme dat jobs creëert en plaatselijke cultuur en producten bevordert.

Als stichting werken we zoveel mogelijk met lokale partners. We stimuleren de inzet op duurzaam toerisme. Hierin worden de lokale ervaringen van het Werelderfgoed meegenomen. We wegen commerciële kansen af op de bevordering van lokale cultuur en producten en het creëren van werkgelegenheid.

Doel 11.4

Duurzame steden en gemeenschappen

De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen.

Door middel van kennisdeling en -verwerving, capaciteitsopbouw, de ontwikkeling en ontsluiting van educatiematerialen, en door middel van de collectieve promotie, spant de stichting zich in om het culturele en natuurlijke Werelderfgoed te beschermen en veilig te stellen.

Doel 12.5

Verantwoorde consumptie en productie (1)

Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recycling en hergebruik.

Er wordt zoveel mogelijk papierloos gewerkt. Vergaderstukken worden digitaal rondgestuurd, informatie- en

educatiemiddelen zijn digitaal beschikbaar. Beurs- en presentatiemateriaal wordt zoveel mogelijk hergebruikt. Er wordt zo weinig mogelijk nieuw foldermateriaal ontwikkeld, wanneer nieuw materiaal noodzakelijk is, dan wordt middels een QR-code verwezen naar de website, met het oog op duurzaamheid. Bij drukwerk wordt ingezet op producten van duurzame drukkerijen.

Doel 12.6

Verantwoorde consumptie en productie (2)

Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.

De stichting beoogt de SDG's toe te passen binnen de organisatie en uitvoering van activiteiten. Met voorliggende duurzaamheidsrapportage wordt een zichtbare verantwoording van onze SDG-acties in het kader van de begrotingscyclus gepresenteerd. Dit werkt door als stimulans om verdere opschaling toe te passen, leveranciers mee te laten bewegen en daarnaast geeft het ook inspiratie aan het gehele veld van Werelderfgoed. Doel 16.1 Vrede, justitie en sterke publieke diensten Het aanzienlijk verminderen van alle vormen van geweld en geweldgerelateerde sterftet cijfers.

De missie van UNESCO is wereldvrede: 'Since wars begin in the minds of men, it is in the minds of men that the defences of peace must be constructed.' Werelderfgoed verbindt de diversiteit aan cultuur en natuur en draagt zo bij aan respect voor elkaar. Werelderfgoed is van iedereen, ongeacht waar het zich bevindt.

De missie van UNESCO wordt ook mogelijk gemaakt door culturele uitwisseling, kennisdeling en het stimuleren van dialoog.

Doel 17.17

Partnerschap om doelstellingen te bereiken

Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen.

Stichting Werelderfgoed Nederland zoekt voortdurend naar slimme allianties, duurzame samenwerkingspartners, om haar boodschap uit te dragen. Denk hierbij aan NBTC, NTR Het Klokhuis, en NHL Stenden.

Factsheet UNESCO Werelderfgoed

UNESCO

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation) is de organisatie van de Verenigde Naties (VN) voor Onderwijs, Cultuur, Wetenschap en Communicatie. UNESCO wil ervoor zorgen dat mensen elkaars culturen leren kennen en waarderen, en dat iedereen zich gehoord en gezien kan voelen. Dit met als doel wereldvrede te bevorderen en bij te dragen aan de SDG's. Om dit te bereiken werkt UNESCO samen met 193 lidstaten.

Cultuur

De C van UNESCO staat voor Cultuur en is het bekendste onderdeel van UNESCO. Door conventies zet UNESCO zich in voor het beschermen van cultuur en bevordert het de culturele diversiteit. Conventies zijn bijvoorbeeld het Werelderfgoedverdrag, immaterieel erfgoed en de bescherming van erfgoed tijdens een gewapend conflict.

Werelderfgoedverdrag

Het Werelderfgoedverdrag van 1972 is de meest bekende conventie van UNESCO. Het is door alle lidstaten van UNESCO ondertekend. Het verdrag is bedoeld om een erfgoed (gebied en/of gebouw) dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, en dus voor

toekomstige generaties, te bewaren. De lidstaten hebben met dit verdrag afgesproken dat zij hun Werelderfgoed zullen beschermen, behouden, identificeren en toegankelijk maken. Ons Koninkrijk, met Nederland als lidstaat, heeft het Werelderfgoedverdrag in 1992 ondertekend. Meer informatie over het verdrag:

whc.unesco.org

Werelderfgoedlijst

De Werelderfgoedlijst bestaat sinds 1978, toen de eerste 12 locaties de status kregen van Werelderfgoed. Lidstaten die het Werelderfgoedverdrag hebben ondertekend mogen locaties nomineren voor de Werelderfgoedlijst. Het land moet dan wel eerst een voorlopige lijst van potentieel Werelderfgoed binnen de lidstaat opstellen.

Culturele Diversiteit

Naast de bescherming die erfgoed krijgt door plaatsing op de Werelderfgoedlijst, bevordert de Werelderfgoedstatus ook het wederzijds begrip tussen culturen. Niet elk Werelderfgoed is per se mooi, maar alle zijn op een bepaalde manier uniek, van groot belang voor de mensheid en onvervangbaar in de wereld.

Werelderfgoed in 2024

- 1223 locaties:
 - 231 natuurlijke locaties
 - 952 culturele locaties
 - 40 hybride locaties
- In 168 landen
- 56 locaties in gevaar
- Sinds het begin van de lijst zijn drie locaties van de lijst gehaald.

Alle Werelderfgoedlocaties bekijken?

Ga dan naar: www.unesco.nl

Van erfgoed naar Werelderfgoed

Van erfgoed naar Werelderfgoed is een lange procedure en kan wel vijftien jaar duren. En de procedure blijft tot het einde spannend. De volgende stappen worden daarbij genomen:

1. Een land ondertekent het UNESCO Werelderfgoed-verdrag. Vanaf dan mag dit land een erfgoed (gebied of gebouw) nomineren voor Werelderfgoed.
2. Voordat men gaat nomineren, onderzoekt het land eerst welk erfgoed in aanmerking kan komen voor de titel Werelderfgoed.
3. Het land maakt een lijst van potentieel Werelderfgoed. Dit wordt ook wel de voorlopige lijst genoemd. De voorlopige lijst voor Nederland is te zien op www.cultureelerfgoed.nl.
4. Daarna begint men met het opstellen van nominatiedossier, waarin uitgelegd staat wat dit erfgoed zo uniek in de Wereld maakt.
5. Als het dossier compleet is brengt de verantwoordelijke minister dit naar het hoofdkantoor van UNESCO in Parijs.
6. Dan volgt een evaluatie van het dossier. Dit gebeurt door speciale experts die aangewezen zijn door UNESCO.
7. Deze experts bezoeken ook het erfgoed om daar te kijken of het aan de eisen voldoet.

8. De nominatie van het erfgoed en de uitkomsten van de evaluaties bespreekt het UNESCO Werelderfgoedcomité tijdens de jaarlijkse vergadering.

9. Uitkomsten kunnen zijn: inschrijving als Werelderfgoed, aanpassing (het dossier is net goed genoeg en moet worden aangepast) of afwijzing.

Werelderfgoedstatus

Om op de Werelderfgoedlijst te komen en de status Werelderfgoed te krijgen moet je aan de volgende punten voldoen. Deze punten worden dan ook in het nominatiedossier en later in het managementplan uitvoerig beschreven.

Uniek en onvervangbaar

Het erfgoed is uniek en onvervangbaar in de wereld. Waarom het zo bijzonder is, wordt vastgelegd als de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoed. In het Engels worden deze Outstanding Universale Value (OUV) genoemd.

Cultureel, natuurlijk of combinatie

Werelderfgoed kan natuurlijk, cultureel en een combinatie (hybride) van beiden zijn. In het Koninkrijk der Nederlanden is de Waddenzee een natuurlijk Werelderfgoed en het overige Werelderfgoed cultureel.

Selectiecriteria

Om de uitzonderlijke universele waarde te bepalen worden tien criteria gehanteerd. De tien criteria zijn onderverdeeld in zes eisen voor cultureel Werelderfgoed en vier voor natuurlijk Werelderfgoed. Het genomineerde erfgoed moet minimaal aan één van de criteria voldoen.

Een volledig overzicht van de criteria is te vinden op pagina 4 van deze factsheet. Naast deze criteria zijn de bescherming, het management en de authenticiteit van het erfgoed en de integriteit van de beheerders belangrijke overwegingen.

Werelderfgoed in gevaar

Wanneer een Werelderfgoed ernstig bedreigd wordt, waarbij mogelijk het Werelderfgoed zelfs (deels) verdwijnt, komt het op de lijst van Werelderfgoed-in-Gevaar. Het Werelderfgoed moet dan tijdens de jaarlijkse vergadering van het Werelderfgoedcomité verantwoording afleggen, hoe het Werelderfgoed beter beschermd gaat worden. Als ondanks de inspanningen de unieke waarden van het Werelderfgoed niet voldoende worden beschermd en er geen verbetering optreedt, wordt het van de Werelderfgoedlijst afgehaald. Dit is sinds het begin van de Werelderfgoedlijst in 1978 drie keer voorgekomen. Indien er wel verbetering optreedt en de unieke waarde voldoende beschermd kan worden, wordt het van de lijst Werelderfgoed-in-Gevaar afgehaald.

Werelderfgoedspelers

Ons Werelderfgoed

Ons Werelderfgoed (binnen het Koninkrijk der Nederlanden) is:

- Droogmakerij de Beemster
- Eise Eisinga Planetarium
- Grachtengordel van Amsterdam
- Hollandse Waterlinies
- Ir. D.F. Woudagemaal
- Koloniën van Weldadigheid
- Molencomplex Kinderdijk-Elshout
- Neder-Germaanse Limes
- Rietveld Schröderhuis
- Schokland en omgeving
- Van Nellefabriek
- De Waddenzee
- Willemstad, Curaçao

Stichting Werelderfgoed Nederland

Stichting Werelderfgoed Nederland ondersteunt ons belangrijkste en meest unieke erfgoed op wereldniveau en brengt het onder de aandacht van het grote publiek. Dat doet ze door:

- Belangenbehartiging;
- Promotie;
- Educatie;
- Samenwerking;
- Kennisdeling.

Werelderfgoedcomité

Het Werelderfgoedcomité (van 21 leden) komt jaarlijks samen tijdens de Werelderfgoedvergadering. Ze bespreken en evalueren tijdens deze vergadering het bestaande Werelderfgoed en de Werelderfgoednominaties. Tijdens de vergadering wordt dus nieuw erfgoed op de 'Werelderfgoedlijst' geplaatst, maar kan het ook zijn dat een Werelderfgoed op de lijst van 'Werelderfgoed-in-Gevaar' komt. Of zelfs van de 'Werelderfgoedlijst' wordt afgehaald.

Nederlandse Unesco Commissie

De Nederlandse Unesco Commissie vergroot de zichtbaarheid van UNESCO in Nederland en adviseert de Nederlandse regering over onder andere het Werelderfgoedbeleid.

Unesco Commissie van Curaçao

De Curaçaose UNESCO Commissie bevordert het mandaat van UNESCO in het land en geeft bekendheid aan de programma's van UNESCO.

Rijksoverheid

De Rijksoverheid is verantwoordelijk voor ons Werelderfgoed. Voor het culturele Werelderfgoed is dat de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor het natuurlijke Werelderfgoed (Waddenzee) de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voert het Werelderfgoedbeleid uit.

Erfgoedexperts (ICOMOS, IUCN en ICCROM)

Erfgoedexperts geven advies aan het UNESCO Werelderfgoedcomité over bestaand en toekomstig Werelderfgoed door middel van evaluaties, rapportages en onderzoek. Daarnaast geven ze trainingen en advies over erfgoed.

UNESCO Werelderfgoed

UNESCO Werelderfgoedsites zijn de meest bijzondere en betekenisvolle gebouwen, gebieden en natuur van de wereld. Ze zorgen in al hun diversiteit voor indrukwekkende verhalen die jong en oud raken. Daarom wil UNESCO deze cultuur en natuur behouden en doorgeven aan volgende generaties. Zo blijft het Werelderfgoed springlevend en leren mensen wereldwijd elkaars cultuur en natuur waarderen. Dat prikkelt de nieuwsgierigheid en draagt bij aan respect voor elkaar.

Selectiecriteria Werelderfgoed

Voor een cultureel Werelderfgoed

1. Het erfgoed vertegenwoordigt een meesterwerk van het menselijk creatief vernuft;
2. Het erfgoed vertoont een belangrijke uitwisseling van menselijke waarden – gedurende een bepaalde periode of binnen een cultureel gebied in de wereld – voor ontwikkelingen in architectuur of technologie, monumentale kunsten, stadsontwerp of landschapsinrichting;
3. Het erfgoed getuigt van een unieke, of ten minste een exceptionele, culturele traditie of beschaving die nog voortleeft of is verdwenen;
4. Het erfgoed is een uitzonderlijk voorbeeld van een type gebouw, een architectonisch of technologisch geheel, of een landschap, dat (een) belangrijke fase(s) van de menselijke geschiedenis weergeeft;
5. Het erfgoed is een uitzonderlijk voorbeeld van een traditionele menselijke nederzetting, traditioneel landgebruik of zeegebruik, typerend voor een cultuur (of culturen) of een menselijke interactie met de omgeving, in het bijzonder wanneer het kwetsbaar is geworden als gevolg van onomkeerbare veranderingen;
6. Het erfgoed wordt direct of tastbaar geassocieerd met gebeurtenissen of levende tradities, met ideeën, met overtuigingen, met artistieke en literaire werken van uitzonderlijke universele betekenis. (Het Werelderfgoedcomité is van mening dat dit criterium bij voorkeur dient te worden gebruikt in combinatie met andere criteria).

Voor een natuurlijk Werelderfgoed

7. Het erfgoed bevat ongeëvenaarde natuurfenomenen of -gebieden van uitzonderlijke natuurlijke schoonheid en esthetisch belang;
8. Het erfgoed bevat uitzonderlijke voorbeelden die belangrijke fases in de geschiedenis van de aarde weergeven, inclusief de getuigenis van het leven – zoals het fossielenarchief –, belangrijke voortgaande geologische processen in de ontwikkeling van landvormen, of belangrijke geomorfologische of fysisch-geografische elementen;
9. Het erfgoed bevat uitzonderlijke voorbeelden van belangrijke voortgaande ecologische en biologische processen in de evolutie en ontwikkeling van ecosystemen en habitats van planten en dieren, op het land, in zoet water, aan de kust en in de zee;
10. Het erfgoed bevat de belangrijkste en meest waardevolle natuurlijke leefgebieden voor het ter plekke behouden van biodiversiteit, waaronder gebieden met bedreigde soorten die van uitzonderlijke universele waarde zijn vanuit het gezichtspunt van wetenschap of natuurbehoud.

Colofon

Februari 2025

Het Activiteitenverslag 2024 is gemaakt door Stichting Werelderfgoed Nederland. De publicatie is met de grootste zorg samengesteld. Betrokken partijen zijn niet aansprakelijk voor enige schade of verlies, veroorzaakt door de verstrekte informatie.

Redactie

Marcella Marinelli, Debby Davidse en Bas Visscher

Vormgeving

Vincent Smits

Fotografie

foto's Klokhuis Werelderfgoeddag: Bas Czerwinski;
foto's Werelderfgoed: Bertel Kolthof;
foto plaatsing nieuw gebiedsbord UNESCO Werelderfgoed Eise Eisinga Planetarium: Joachim de Ruijter;
foto Luzette Kroon: Daniël Hartog

Stichting Werelderfgoed Nederland
info@werelderfgoed.nl
www.werelderfgoed.nl

